

Etopedie

Mgr. Lenka Gajzlerová
gajzlerova@ped.muni.cz

18.4.2011

Kapitoly str. 367

Etopedie

- zabývá se edukací, reedukací a profesní přípravou jedinců s PCH
- děti, mládež a dospělý s poruchami chování
- cíl
 - změny v chování jedince
 - přerušení sociálně nepřijatelného trendu v jeho chování
 - předcházení narušení vztahu jedince k jeho sociálnímu prostředí
 - zkrácení období narušených vztahů

Porucha emocí nebo chování (PE, PCH)

- je výrazem pro postižení, kdy se chování a emocionální reakce žáka
 - liší od odpovídajících věkových, kulturních nebo etnických norem
 - projevy mají nepříznivý vliv na školní výkon, včetně jeho akademických, sociálních, předprofesních a osobnostních dovedností
- projev narušeného vztahu k výchově, společnosti, sobě samému

Základní pojmy

- ADHD
 - „Attention Deficit Hyperactivity Disorders“
 - hyperaktivita s poruchou pozornosti
- ADD
 - Attention Deficit Disorder
 - porucha pozornosti (bez hyperaktivity); syndrom snížené pozornosti
- ODD
 - Oppositional Defiant Disorder
 - porucha chování s opozičním vzdorem; opoziční vzdorné chování

Legislativa

- **zákon 109/2002 – o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů**
 - novela - Zákon č. **383/2005** Sb., kterým se mění zákon č. 109/2002 Sb.
- vyhláška **438/2006** – kterou se upravují podrobnosti **výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy** ve školských zařízeních
- vyhláška **458/2005** – kterou se upravují podrobnosti o **organizaci výchově vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče**

Edukace

Problémový žák v běžné třídě

- Dostává negativní zpětnou vazbu
- Je omezen v perspektivě své budoucnosti
- Je oslabován v motivaci ke školní práci
- Je uzavřen v cyklickém selhávání

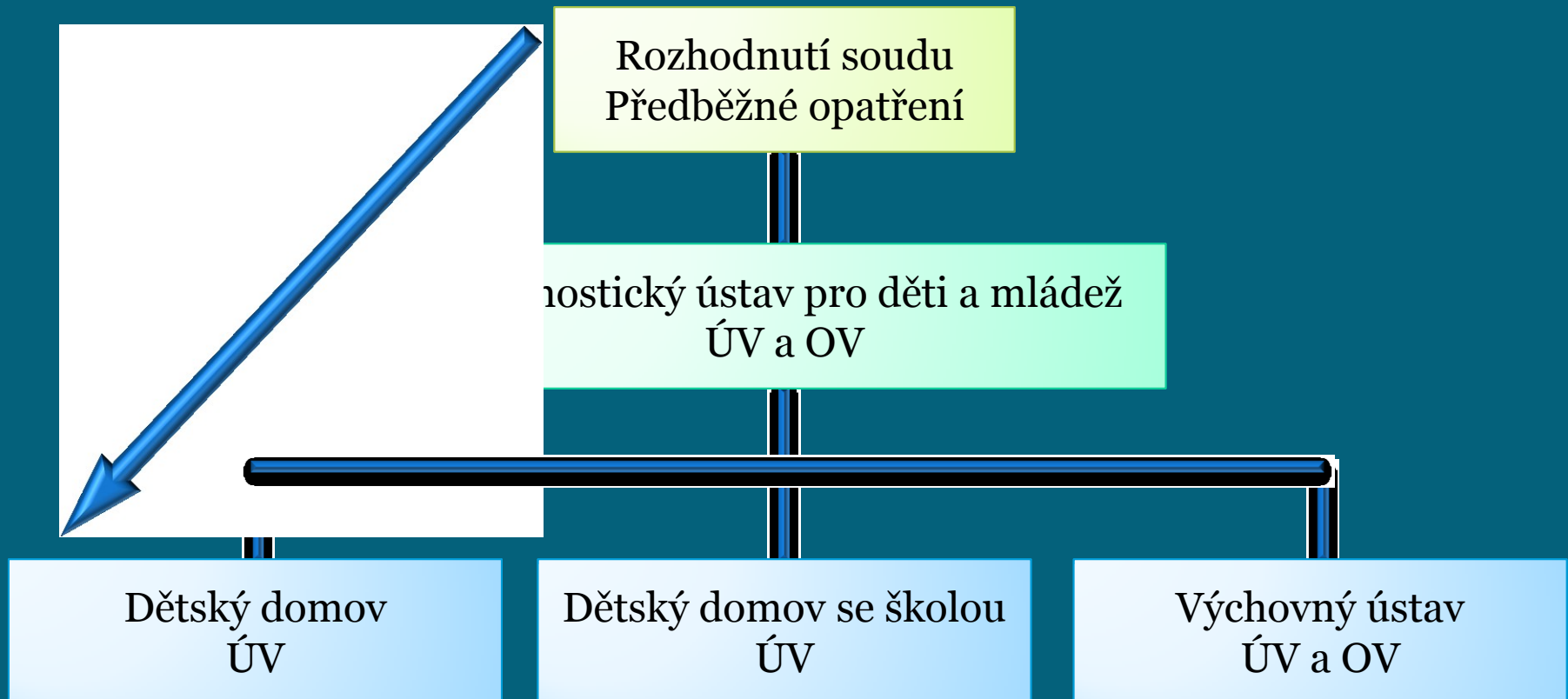
Problémový žák podle učitele

- Žák, který se špatně učí
- Narušuje kázeň ve třídě
- Je sám se sebou nespokojený
- Má osobní nebo psychické potíže
- Má nízké sebevědomí
- Vyžaduje stálou podporu a zvýšenou pozornost (zvýšené nároky na učitele)

Preventivní principy v edukaci

- Zanedbání problému = prohlubování
- Správná a včasná identifikace problému (zabraňuje etiketizaci, mobilizace podpůrných systémů)
- Důslednost, spravedlivá pravidla
- Reálné příkazy
- Utváření podmínek pro zažití úspěchu
- Pozitivní přístup (ped. optimismus)
- Podpora vzájemnosti, sounáležitosti
- Podpora samostatnosti a individuality
- Reagování bez emocí, nadhled
- Smysluplnost výuky a požadavků
- Otevřenost pro diskusi
- Umění naslouchat
- Neuposilovat syndrom Pygmalion
- Kooperace s odborníky

Školská zařízení pro ÚV a OV

Edukace jedinců s ústavní a ochrannou výchovou

- Ústavní výchova
 - nařizuje ji soud dle zákona o rodině nebo zákona o soudnictví ve věcech mládeže do 18 let
 - trvá tak dlouho, pokud je nezbytně nutné, nejdéle do dosažení zletilosti
 - zrušit ji musí soud
- Ochranná výchova
 - nařizuje se jedincům od 12 do 18 let podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže
 - u dětí od 12 do 15 let – za spáchání trestného činu, za který byl uložen výjimečný trest
 - mladistvým od 15 do 18 let za trestný čin, pokud je pravděpodobné, že bude mít vyšší efekt, než odnětí svobody
 - pouze ve speciálních školských výchovných zařízeních

System školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy

- dětem ve věku 3-18 let (max. 19)
- zařazení – na základě rozhodnutí soudu
- školská zařízení
 - diagnostický ústav
 - dětský domov
 - dětský domov se školou
 - výchovný ústav

Diagnostický ústav

- děti krátkodobě - zpravidla na 8 týdnů
- provádí komplexní diagnostiku
 - → umístnění do školského zařízení
- poskytuje
 - preventivně-výchovnou péči na základě žádosti rodičů
 - péči dětem s nařízenou ústavní výchovou
 - péči dětem s uloženou ochrannou výchovou zadržným na útěku z jiných zařízení nebo od rodičů

Úkoly DÚ

- diagnostické
 - formou pedagogických a psychologických činností
- vzdělávací
 - zjištění úrovně dosažených ZN, DO
 - stanovení SVP
- terapeutické
 - prostřednictvím ped. a psych. činností směřující k nápravě poruch
- výchovné a sociální
 - Vztahují se k osobnosti dítěte, rodinné situaci, nezbytné sociálně-právní ochraně
- organizační
 - Souvisí s umístováním do dalších zařízení
- koordinační
 - k prohloubení a sjednocení odborných postupů ostatních zařízení

Dětský domov

- edukaci zajišťuje stát
- pro děti s nařízenou ústavní výchovou, které nemají závažné poruchy chování (umístěny ze sociálních důvodů)
- zpravidla od 3 do 18 let

Úkoly DD

- výchovné
- vzdělávací
- sociální
- žijí v rodinných skupinkách po 6-8 dětech
- do školy dochází mimo DD
- umisťují se i nezletilé matky spolu s jejich dětmi

DD se školou

- edukace dětí s nařízenou ústavní výchovou
- mají závažné poruchy chování
- nebo přechodnou či trvalou duševní poruchu
- vyžadují výchovně – léčebnou péči
- zařazovány
 - i děti s uloženou ochrannou výchovou
 - a nezletilé matky se závažnými poruchami chování, nebo duševní poruchou i s jejich dětmi
- děti od 6 let do ukončení povinné školní docházky
- při přetrvání poruchy – přeřazení do výchovného ústavu

Výchovný ústav

- zařazeny děti starší 15 let
- se závažnými poruchami chování
- na základě nařízené ústavní nebo uložené ochranné výchovy
- může být umístěno i dítě starší 12 let – na základě uložené ochranné výchovy a se závažnými poruchami chování

Úkoly VÚ

- výchovné
- vzdělávací
- sociální
- jako součást se zřizuje ZŠ, nebo SŠ
- ve třídě více ročníků

video

- <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10214725441-deti-pozor/video/>

SVP

Středisko výchovné péče

preventivně výchovné zařízení

Cíle a úkoly

- prevence
- odstranění či zmírnění již vzniklých PCH
- eliminace prohlubování negativního dopadu PCH na sociální vztahy, spolupráce s rodinou
- spec.ped. a ped.-psy. Intervence
 - rozvoj osobnosti, sebepoznání, sociálního chování, náprava problémů v učení atd.
- spolupráce se školou
- spolupráce s ostatními institucemi
 - probační mediační služba (PMS)
 - pro osoby, kteří porušili zákon
 - pracovník má dohled, kontrolu
 - u lidí prvotrestaných, malých prohřešků, neúmyslných prohřešků

Cílový klient

- 3 – 26 let (školská zařízení, soukromá i stání)
- děti a mládež s rizikem či s projevy PCH a negativními jevy v sociálním vývoji
- jedincům propuštěným z ústavní výchovy (ÚV), ochranné výchovy (OV) při jejich integraci do společnosti

Formy činnosti

- poradenské, speciálně pedagogické, psychoterapeutické, výchovné
- konzultační pomoc všem, kdo se o problematiku PCH zajímají
- metodické vedení školských zařízení, ostatních poradenských pracovišť
- podpora a metodické vedení integrovaných žáků s PCH
- přímá preventivně výchovná péče
 - forma ambulantní, stacionární (2 měs. 8-18:00), internátní – 2 měs.
 - forma individuální, skupinová
 - přímo práce s klientem ve středisku

Zákon 109/2002

o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů